

or deze me-
begeerte een
de functies
worden in
even in zijn

ng vrij baan
es van Kant,
egenover het
even vervallen
sme (Mauth-
fer). Ook het
en scepticis-

buitenwereld
kenleer (de
aald tijdperk
en band met

levenfiloso-
n weg naar
ter de ver-

het leven
cht schenken
emuncipeert
het cultuur-

h allerwege
ellen op de
tuur- of cul-
Het accent
n (Spengler,

der nieuwe
icht verloont
erd religieus
theosofie en
van religies,

er sommigen
eale (Rudolf
B. W.

rs.

atste artikel
serie-uitgave
tekenis van
en toen, dat
ien de liter-
gedachten,
fen van het
agelaten.
moesten we
n en de be-
ers uit deze
Daarbij her-
n bedoeling
zoodanig te
vut in deze

n de Vier
teerende be-
rijmroman
verhaal van
en van het
van dien tijd
n zijn ze en
ook, trouw
heide. Van
r van Karel
Willem van
verhaal van
rd, het ros

middeleeuw-
of Arthur-ro-
a, vertellend
en oitnemen-
bord mach-
uperus heeft
chaakbord",
rden, ietwat
haal in den
van het oor-
den uitgave
gen van Dr
dit mogelijk

ristieke ver-
kan ons een
erhoudingen
begrippen en
e cultureele
n van
ervan zijn,
de tweede

deze serie
del's werk.
uctie in de
eld, zouden
a-prozafisten

opgenomen willen zien, maar de serie is blijkbaar nog niet ten einde en waar de volgorde van nummers niet chronologisch is, kan deze wensch te zijner tijd nog wel eens in vervulling gaan. En dan is, door het opnemen van drie stukken van Vondel, de betekenis van diens werk naar waarde geaccintueerd.

Behalve de in vele edities verschenen en dikwijls besproken „Gijsbrecht van Aemstel", vinden we hier „Jozef in Dothan" en „Leeuwendalers" Jozef in Dothan is het eerste van drie bijeenhoorende treurspelen, die de geschiedenis van Jozef dramatiseren, in de drie fasen, waarin Jozef prototype is van den Christus, vernedering, strijd, zegepraal. Dit eerste stuk handelt dan over Jozef's vernedering door de gewelddaad van z'n broeders, maar de rei van engelen, die in elk bedrijf weer optreedt, wijst telkens op het hogere doel van Jozef's lijden. Naast krachtige handeling ligt in dit treurspel ook een voortdurende symboliek, in overeenstemming met het ontwikkelingsstadium, waarin Vondel's dramatiek stond, toen hij dit stuk componeerde.

„Leeuwendalers", een herdersspel, is een der fleurigste stukken van Vondel, geschreven ter gelegenheid van de plechtige viering van den Munsterschen vrede. In de moeilijkheid, waarin de eervolle opdracht, zulk een feestspel te vervaardigen, hem bracht, omdat hij, als Roomsche, den tachtigjarige oorlog niet meer zag als een strijd tegen gewelensdwang, vond Vondel de oplossing van een herdersspel, dat de hereniging bezingt van de door twist gescheiden deelen van Leeuwardal (= Nederland), de noordelijke en zuidelijke helft. Hij maakte het feest tot een verbodingsfeest van Noord en Zuid en kon daardoor den vroolijken toon treffen, die bij de gelegenheid paste. De lectuur van het stuk is, vooral in de uitgave van deze serie, alleszins aanbevelenswaard; er zit evenveel kleur in als klank.

Naast dit nummer van de collectie moet aanstands genoemd worden het deeltje „Land-leven", dat in gedichten en prozafragmenten „een aantal beschrijvingen van en bespiegelingen over het land- en buitenleven" bijeenbrengt. Waar deze stof, bij uitstek nationaal, is verzameld uit alle perioden van onze literatuurhistorie, is het interessante van dit boekje, dat het duidelijk laat zien, „hoe eenzelfde onderwerp in verschillende tijden door verschillende menschen (wordt) behandeld". Bij uiterlijke verwantschap komt daardoor uit het „innerlijk onderscheid", b.v. tusschen middeleeuwsch werk van Jan van Boendale of het „kerelslied" en 17e eeuwse gedichten van Huygens, Cats, tusschen de poëzie van Staring of Potgieter en de visie van modernen als van Looy, Adama van Scheltema, e.d.

De aandachtige beschouwing van overeenkomst en verschil brengt hier inderdaad tot de essentie van literatuurstudie.

Een volgend boekje bevat een bloemlezing „Uit Potgieter's werk". De moeilijkheid, die Potgieter's ietwat gedrongen stijl altijd meebrengt, is hier door uitstekende keuze van stukken en korte aanwijzingen ondervangen, terwijl aan de anderen kant het karakteristieke van zijn werk behouden bleef. We vinden fragmenten uit grotere proza- geschriften als „het Noorden", naast korte schet- sen, die vooral dragers zijn van Potgieter's nationaal-romantiek-beginsel, en van z'n poëzie zijn enkele gedichtjes uit de bekende „Liedekens van Bontekoe" opgenomen. Waar het typeerende van Potgieter's inhoud en stijl z'n werk in onzen tijd wat op den achtergrond brengt, is een verzameling als deze bij uitstek geschikt om een indruk van deze literatuur te krijgen, zonder dat men in de vele deelen „Potgieter's werken" behoefte te zoeken.

De andere vertegenwoordiger van de 19e eeuwse literatuur is „Humoristen", een samenvoeging van eenige proza-stukken uit den rijken groep humoristisch-realisme, waarvan de Camera Obscura de meest bekende uiting is. Er is veel goeds in het werk van deze „realisten", verklaarbaar, waar werkelijkheidszin en gevoel voor humor eigenschappen zijn, die bij onzen volksaard behooren. Dit laatste zal ook de verklaring zijn van het feit, dat de productie van Hasebroek, van Koetsveld, Cremer, Werumeus Buning, Gewin, Haverschmidt veel meer ingang gevonden heeft bij het volk, dan Potgieter's kunst, ofschoon die toch ook bij uitnemendheid nationaal van karakter is, en veel solider van inhoud. Het deftige, soms zelfs eenigszins stijve, hield de menschen altijd op eenigen afstand, terwijl juist het gemakkelijke van de realisten hen aantrok.

Dat dus een serie als deze, die een spiegel wil zijn van hetgeen de literatuur heeft opgeleverd, van deze, laat ik het mogen noemen „volkskunst" ook iets bevat, is zeker juist, en de keuze uit den ruimen overvloed, iets van den ouden heer Smits, van Cremer, van Hildebrand is over 't algemeen ook goed.

Ten slotte zijn er nog een paar deeltjes „Gedichten" en een bundel „Verzen". Wel zijn deze verzameld met het oog op het eerste doel der serie, materiaal te leveren voor het onderwijs, maar ze kunnen toch in veel breder kring zeer geschikt dienst doen. Er wordt zoo dikwijls gevraagd om gedichten-bundels, die eenvoudige recitatie-stof bevatten, wehu, hier zijn er enkele, samengesteld met

zorg en door korte aantekeningen verduidelijkend, wat moeilijk is.

Ziehier dan in overzicht, wat de serie „Nederlandsche Schrijvers" brengt. Elk deeltje vormt een geheel op zichzelf, met inleiding en aantekeningen, zoodat men naar eigen keuze er uit lezen kan. En nu is natuurlijk de eene editie beter dan de andere, maar ieder nummer afzonderlijk is goed. Belangstellenden in oudere literatuur zij deze serie ter kennismaking aanbevolen.

Nu is „Nederlandsche Schrijvers" op dit gebied de eenige collectie niet. Er zijn meerdere series letterkunde-uitgaven, die zeker niet minder verdienstelijk zijn. Ik noem de handige en goedkope boekjes „Van alle tijden", bewerkt door Kakebeen en Ligthart (uitg. Wolters), die vooral van middelnederlandsche texten goede edities geven en uitmendend zijn toegelicht;

de „Bibliotheek van Nederlandsche letterkunde", begonnen door Terwey en voortgezet door J. Koopmans en Prof. de Vooys (eveneens uitg. Wolters), die uit de 17e eeuw, behalve van Vondel, ook van Hooft en Bredero iets geeft, en van de 18e eeuwse productie bloemlezingen uit het werk van Van Effen en Wolff-Deken bevat. Ook deze uitgaven zijn goed geannoteerd;

dan is er de bekende serie „Zwolsche Herdrukken", (uitg. Tjeenk Willink), die nu al over de 20 nummers groot is en weer met andere uitgaven komt, vgn Cats, Langendijk, Asselijn, Bilderdijk, Da Costa, Staring, De Genestet e.a. Deze edities munten vooral uit door volledigheid van het toeelichtend materiaal, geven zelfs andere handschrift-lezingen, en soms zeer uitgebreide historische aantekeningen;

niet vergeeten mag worden het „Klassiek Letterkundig Pantheon" (uitg. Thieme, Zutphen), die bijna 40 nummers bevat, ook van minder bekende en toch verdienstelijke auteurs als Camp-huyzen, Stalpaert v. d. Wielen, Revius, Starter, Simon Stijl, Loosjes. Deze, al oude, serie heeft nog altijd de verdienste, dat de prijs der boekjes (octavo-formaat) gering is, in doorsnee niet meer dan 10.75. En de bewerkingen zijn er niet minder goed om;

ten slotte vermeld ik nog „Meulenhoff's Bibliotheek van Nederlandsche Schrijvers", ook reeds bijna 20 nummers groot, aardige, gecartonneerde boekjes, waaronder ook weer geheel nieuwe uitgaven voorkomen.

Ik noem al deze collecties ten behoeve van diegenen onder onze lezers, die in de oudere letterkunde belangstellen en weten willen, waar ze moeten zoeken. Als ze eens prospecti aanvragen, krijgen ze een zeer volledige opgave, waaruit ze naar believen kunnen kiezen.

Terugkomend op wat ik in het vorige artikel over deze materie zeide, herhaal ik, dat het een zeer verblijdend verschijnsel is, dat op deze wijze het beste van onze mooie nationale letterkunde binnen ieders bereik wordt gebracht. Zoo wordt het groote geestelijk kapitaal rendabel ten bate van gansch ons volk, en worden de schatten van het verleden productief voor het nageslacht.

C. T.

Naschrift. In vriendelijken dank ontving ik per aangeteekenden brief 110 voor Alice Nahon. Het bedrag is reeds overgemaakt. Blijkens haar laatsten brief gaat haar gezondheidstoestand iets vooruit. Momenteel ondergaat ze een kunst-zonlicht-behandeling.

KRONIEK.

Allard Pierson herdacht.

Voor de meeste lezers zal een herdenking van Allard Pierson meer in de lijn van het dagelijksch peinzend liggen, dan de herdenking van den grooten filosoof Kant. Al zou de laatste de aandacht van een kroniek-schrijver vragen mogen, omdat ze dozer dagen geschiedt, we zullen, om voor den laatsten keer — zie beneden — niet heeltemaal van lezers onthloot te zijn, Kant, maar aan kant zetten, aangezien toch de praktijk der meesten zoo is.

Maar wel wil ik de aandacht vestigen op een herdenking van Allard Pierson.

Gedeeltelijk is dat oud nieuws. En ik zou me schamen, zóó ver uit de rol der actualiteit te vallen, ware het niet, dat ik reeds verleden week over deze Allard-Pierson-herdenking wat geschreven had. De lezer moet weten, dat verleden week de copie van de kroniek op gewonen tijd in zee gezan is, maar, door bijzondere omstandigheid, is die kroniek niet, zoals gewoonlijk, gestrand bij de lezers. Alles op te rakelen, wat erin stond, zou geen zin meer hebben. Maar het boek over Allard Pierson mag niet zonder meer passeeren.

Onder den titel: „Allard Pierson; Kene cultuur-historische studie" is bij de firma Martinus Nijhoff van Den Haag verschenen een dissertatie van dr. K. H. Boersema. Ontdaan van alles, wat aan de oorspronkelijke academische strekking herinnert, is het lijvige werk van 506 blz. als gewoon boekwerk verschenen. De schrijver heeft er blijkbaar op gerekend, want, al is het boek door en door degelijk en scrupuleus bewerkt, toch is het prettig te lezen en nergens zoo vermoeiend, als een wetenschappelijk bedoeld werk uiteraard ge-

vaar loopt te worden, vooral, als het een proefschrift betreft.

Men kan niet zeggen, dat Allard Pierson gereformeerd was, en evenmin, dat de schrijver van deze biografie het is.

Wat Pierson betreft: men weet, dat hij, hoewel een zoon van het Réveil, en een tijdlang Waalsch predikant, modern geworden is, en tijdens zijn Rotterdam-sche periode zich ook als zoodanig heeft doen kennen in meer positieven zin. Alle heerstelligheid is hem een gruwel.

Ik haat de kleinheid, die ons banden
Voor adlaarswieken geeft;
En angstig snoert aan veel'ge stranden
Wat slechts in branding leeft.

Zoo sprak Pierson over het dogma.

Tenslotte is hij gesindigd in agnosticisme.

En wat den schrijver betreft: zijn „stellingen" laten zien, dat hij met groote liefde over Pierson schrijven kan, omdat hij aan hem verwant is. Stelling VIII zegt, dat Prof. Dr. G. J. Heering gelijk had met zijn bewering, dat de Remonstranten het groote voorrecht hebben, aan geen naam gebonden te zijn dan aan dien van Christus, dat ze aan geen geloof gebonden zijn dan aan dat van het veelzijdige Evangelie, beliden naar persoonlijk inzicht en eigen overtuiging, in volstrekte vrijheid.

En evenzoo geeft Dr. Boersema ook gelijk aan Dr. H. T. de Graaf, als hij beweert: „Een bronnenland is het, waaruit en de godsdienst en ook het weten putten, het onuitputtelijk verband zelf, waardoor en waar van wij in ons zelfbewustzijn „weet" hebben." (Stelling XII.)

Gevolg van een en ander is, dat Gereformeerden in de waardeering van verschillende dingen uit Piersons leven en denken verschillen zullen van den auteur, evenals deze zinerzijds meer dan eens zijn modern en kritisch standpunt laat zien.

Maar dit neemt niet weg, dat de door Dr. Boersema gegeven biografie bijzonder hoog staat. Hij heeft de gegevens die ter beschikking stonden, niet alleen trouw verzameld, maar ze ook uitgewerkt op een manier, die behalve door rustigheid en eetrigheid ook door frivole voerigheid, die nergens in breedspakigheid ontardt, ons bekoren kan.

Doel van de aankondiging van dit werk in deze kroniek is dan ook niet een poging tot beoordeeling, (die buiten de bevoegdheid van deze rubriek ligt), maar wel een nadrukkelijke herinnering aan de verschijning van dit uiterst belangrijke werk.

Wie Pierson bestudeeren wil, krijgt heel het beeld van zijn tijd voor oogen; en die tijd is door Dr. Boersema zóó geschetst, als Pierson hem zelf zal gezien hebben. Dat is het mooie van dit boek. Daardoor geeft het ook een indruk van de betrekkelijke waarde-loosheid van de poging van zelfs groote geesten, om tot den kern van een geestelijke beweging door te dringen. Om een voorbeeld te noemen, dat meer op ons zelf betrekking heeft, Pierson heeft ergens deze beschouwing over Nederland en het Calvinisme doorgegeven:

„Het Hollandsche karakter mist goede mystiek of liever, wat er goeds is in de mystiek. Hieraan draagt het Calvinisme schuld, dat geen oogenblik zonder redeneeren leven kan, dat had leeren knielen voor een God, die in den grond van zijn wezen de hoogste vorm was van het Hollandsche natureel: een onaanvaardelijk, door een koude redeneering zichzelf rechtvaardigend God, met soevereine genade, maar zonder vaderlijk medelijden, zaligende en verdoemende met een kalme, die de Hollander nu eens voor de uitnemendste der deugden scheen te houden, een God, die niets anders is dan het Impassibile, het Flegma."

De Calvinist, die dergelijke uitlatingen leest van een hoogstaand denker en onderzoeker als Pierson was, kan niet ontkomen aan den indruk, dat een biografie een nuttig artikel is. Een biografie van een echt Calvinist, en die half zoo uitvoerig, half zoo volledig, half zoo objectief als deze over Pierson, en die biografie in handen van Allard Pierson, en — de man zou geweten hebben, dat zijn schets van het Calvinisme buiten de werkelijkheid staat.

Just omdat wij vaak vlak naast elkaar leven en van elkaar zoo weinig begrijpen, is een biografie zoo goed. Vooral eene met even voornamen kwaliteiten als deze, welke Dr. Boersema gaf.

Ik besluit dan ook met een hartelijke aanbeveling voor die menschen, die den tijd van Pierson en den man zelf willen bestudeeren.

Behalve de ontvouwing van Piersons levensloop heeft in dit boek voor onze kringen ook groot belang de kenschetsing van het Réveil (hierbij een polemiekje met Dr. Rullmann), de hoofdstukken over staal en opvoeding en over de Aesthetica. Merkwaardig is vooral van den agnosticus Pierson het volgende vers:

Schoonheid is de bloe van 't Ware!
Waarheid bergt zich voor de Schare,
Hoe we ook gaarne haar aanschijn zagen,
Waarheid blijft een sluier dragen,
Eens is hooger geest gekomen,
Heeft haar sluier weggenomen,
Toen heeft haar een bloe betogen:
't Schoone stond voor menschenoogen.

Het zullen wel niet alleen de „michter-redeneerende" Calvinisten zijn, die hier de tegenstrijdigheden zien. Jammer is, dat de schrijver wel een register van

personen, maar niet een van zaken heeft gegeven. Zijn werk was dat ten volle waard geweest.

Tenslotte: Dr. B. is Ned. Herv. pred. te Oosterhesselen (Dr.).

Feestelijke uitgang

En hiermee neem ik als kroniekschrijver afscheid. Ruim een half jaar heb ik het volgehouden en nu heb ik er meer dan genoeg van. Van oorsprong heb ik respect voor de lezers eenigermate, en voor de eigen ziel in zeer sterke mate, dat men er mee ophoudt. Ik geloof niet, dat ik het verkeerd zeg, want de lezers doen over het lezen korter dan de schrijver over het schrijven, al zijn ze 't beiden even gauw vergaan.

Meermalen heb ik den wensch te kennen gegeven, om deze rubriek te beëindigen. Schoorvoetend heb ik ze aangenomen en reeds enkele maanden geleden een weg ter ontkoming gezocht, die mij niet langer zou bezwaren met een wekelijksch werk, waarvan ik de mogelijke nuttigheid niet zag opwegen tegen de werkelijke schade aan tijdverlies (om van andere dingen maar te zwijgen), — en die me toch tegelijkertijd niet pardoos uit den koers bracht van de geregelde medewerking aan het blad, waarvoor ik zeer veel voel, nu die medewerking eenmaal gevraagd was.

Ik zal niet al de verschikkingen noemen, die het kroniekschrijven heeft, teminste in een blad, dat zoo onderscheiden lezers heeft als „De Reformatie”. Genoeg is, dat de cirkel van de soevereine belangstelling der lezers niet altijd sneed den anderen cirkel van mijn nog niet geheel geknechten waarnemingswil. Misschien zal ik nog eens aan de kroniek denken, wanneer er tijd is, om rustig een kruit te lezen en daarover na te denken. Een kroniek hoort m.i. bij de bedaagde menschen thuis of anders bij de kloosterlingen, die tijd hebben voor reflectie. Maar niet bij mij. Althans nu niet. Housch, het was een vergissing.

Nu is de perschoon mij opgedragen. Die is wat veiliger, wat gemakkelijker, wat bonter.

En dus is die beter, zegt meer dan een.

Hetgeen ik, na deze confidentie, kwalijk in 't openbaar zou kunnen betwisten, al zou dit langs logischen weg wel te verdedigen zijn.

Maar de logica, ... wat zou die?

K. SCHILDER.

KERKNIEUWS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Opende-Nieuw: cand. C. van Meyenfeldt te Amsterdam en G. B. Wurth te Santpoort.
Voorhuizen: G. J. Goede te Westaan en J. H. Kuiper te Wintschoten.

Beroepen te:

Altenet: J. W. van Tol, cand. te Assen.
Bergen op Zoom: P. van Dijk te Zaamslag.
Borger: J. W. van Tol, cand. te Assen.
Gendringen: C. van Meyenfeldt, cand. te Amsterdam.
H. I. Ambacht: E. J. Wientjes, te Oudshoorn.
Haastrecht: L. Hoorweg, cand. te Hilversum.
Opende-Nieuw: C. van Meyenfeldt, cand. te Amsterdam.
O. en W. Souburg: cand. G. B. Wurth te Santpoort.
Vreeswijk: W. Bech te Pijnacker-Nootdorp.
Westkapelle-Domburg: K. J. Cremer, cand. te Amsterdam.
Zwello: J. W. van Tol, cand. te Assen.

Bedankt voor:

Duurswoude: D. H. J. v. d. Meulen te Oosterveer.
Meppel: H. Brouwer H.Mz. te Heemstede.
Ooltgensplaat: H. de Lange te Exmorra.
Oostervand-Hijdaard: Oudega (W.), Vianen, Scheerda, Kollumer-pomp, Beelgun, Zalk, Oldeboorn, Suameer, Reitsum, Oostwold (Oldambt), Tzummarum, Ouderendam, Boornbergum, Eilrum, Overschild en Westkapelle-Domburg: K. J. Cremer, cand. te Amsterdam.
Zwammerdam: W. L. Korfker te Barneveld.
Zuidwolde: K. Minnema te Garjip.

Aangenomen naar:

Gees: K. J. Cremer, cand. te Amsterdam.

Afscheid van:

Hemelum en Warns: J. Voerman. Tekst Joh. 21:18.

Kerkelijke veranderingen.

De Particuliere Synoden der Geref. Kerken van Noord-Brabant-Lamburg, van Overijssel en van Groningen worden D.V. alle 11 Juni resp. te Den Bosch, Almelo en Groningen gehouden.

De Particuliere Synode van Noord-Holland wordt D.V. 18 Juni te Alkmaar gehouden.

Beroepbaar.

De heer J. W. van Tol, theol. cand., zal thans gaarne een eventueel beroep van een der Geref. Kerken in overweging nemen. Zijn adres is: Boschstraat 22, Assen.

De radio-preeken te Bloemendaal.

Zondag 11. zijn de eerste radio-preeken in de Geref. Kerk van Bloemendaal door Dr. Brussaard gehouden.

CHR. GEREFORMEERDE KERK.

Tweetal te:

Sneek: L. H. v. d. Meulen te Dordrecht en J. Tolman te Zeist.
Zaandam: J. P. Meijting te Nieuwpoort en W. Hendriksen te Amsterdam.

Beroepen te:

Harlingen: J. de Bruijn te Maassluis.

Bedankt voor:

Breek op Langendijk: J. L. de Vries te Rijnsburg.
Gravenhage: P. de Groot te Rotterdam.
Zaamslag: J. L. de Vries te Rijnsburg.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Tweetal te:

Benthuizen: A. de Blois te Vlaardingen en R. Kok te Angelenkerke.

Beroepen te:

Werkendam: A. Verhagen te Middelburg.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Aalburg en Heesbeek: J. G. Dekking te Kesteren.
Buitenzorg (N.O.I.): D. F. Bartlema, laatste te Balik Papan op Borneo.

Melissant (Soer.) J. Baarslag, cand. te Breukelen.

Puffershoek: M. B. Verkerk te Goudersak.

Slochteren: E. J. Bos, te Gramsbergen.

Steenwijkerwold: H. F. Pasma G.Am te Paesens (Fr.).

Aangenomen naar:

Dienon: J. G. Hooger te Rheenen.

Hijersmilde: S. IJbema te Ferwerd.

Moerapelle: J. A. van Nis te Rijnsaterwoude.

Workum: J. C. H. Bouwman te Parrega'sa.

Zwello: C. B. Burger, cand. te Oostervierum.

Bedankt voor:

Bleiswijk: E. Schimmel te Jaarsveld.

Elden (G.): G. Grootjans Thz. te De Meer.

Goudriaan-Oudland: E. Schimmel, te Jaarsveld.

Loon op Zand: E. Schimmel te Jaarsveld.

Ooltgensplaat: E. Schimmel te Jaarsveld.

Oudehulpe: H. Rogers te Zoelen.

Rouven: E. Schimmel te Jaarsveld.

Wierden: H. Bartlema te Hoogeveen.

„De Reformatie” is door zijn grote oplage HET BLAD voor **FAMILIE-ADVERTENTIËN**. Onze Geref. kringen gelieven daarmede te rekenen.

FILIPPUS

De intekenlijsten voor den Schenkalender Filippus zijn verzonden.

Meer exemplaren op aanvraag verkrijgbaar.

Zoowel inhoud als schild zijn met zorg bewerkt. Het schild, voorstellende „Jeruzalem van den Olifberg geden” is in smaakvolle zachte kleuren uitgevoerd.

Prijs 90 cent

Een nieuw premieboek à 100 pag. 80 Royaal in smaakvollen omslag wordt uitgegeven onder den titel

LICHT EN HEIL

bevattende 53 Meditaties door Dr. H. W. LAMAN te Assen.

Prijs 95 cent

De Uitgevers

J. B. v. d. Brink & Co., Zutphen.

GLAS IN LOOD.

Geschilderd en gebrand Glas.

J. BROERE - ROTTERDAM

Opgericht 1896

DIJKSTRAAT 115 — 117 — 119

Telefoon 2407.

N.V. „REFORM” - Groningen

Dir.: E. BOERMA

Heerestraat 58 - Telef. 755

DAMES- EN HEEREN- KLEEDING naar Maat.

IN ELK HUIS EEN ORGEL!

GANZEVOORT'S ORGELHANDEL - ZWOLLE

heeft steeds in voorraad een groote keuze

AMERIKAANSCH EN DUITSCHE ORGELS

Reuten - Verhuur - Reparaties - Termijnbetaling

IS VERSCHENEN:

Parochie-indeeling of Kerk splitsing

Een woord over den toestand en de toekomst der Kerk in de groote steden

DOOR

DS C. LINDEBOOM

Pred. bij de Geref. Kerk te Amsterdam.

Prijs f 0.35.

Uitgevers: OOSTERBAAN & LE COINTRE - GOES.

DOELMATIGE RECLAME VERGROOT DEN OMZET!

DE REFORMATIE

biedt een uitgezochte gelegenheid tot het maken van reclame onder koopkrachtig publiek.

Vraag nog beden voorwaarden bij abonnement.

VERSCHENEN:

OPVOEDING EN ONDERWIJS

Paedagogiek voor aanstaande en jonge Chr. Onderwijzers.

door W. A. VAN WIJK,

Leeraar aan den Cursus voor de Hoofdakte te Goes.

Prijs (576 blz. gr. 8°) f 6.—

Heeren Leeraren, die bij de opleiding ten opzichte van het nu zoo vooraanstaande vak **Opvoedkunde** wenschen gebruik te maken van een werk, dat zowel voor de nieuwe examens alsook voor de praktijk der opvoeding en het onderwijs in onze Chr. Scholen groote voldoening kan schenken, gelieven niet te verzuimen, met dit boek in allen ernst kennis te maken, en het zoo spoedig mogelijk op hun lessen in te voeren. Ook in geen enkele schoolbibliotheek mag dit werk ontbreken. Elke school behoort een of meer exemplaren ter beschikking te hebben van het personeel.

De Uitgevers:

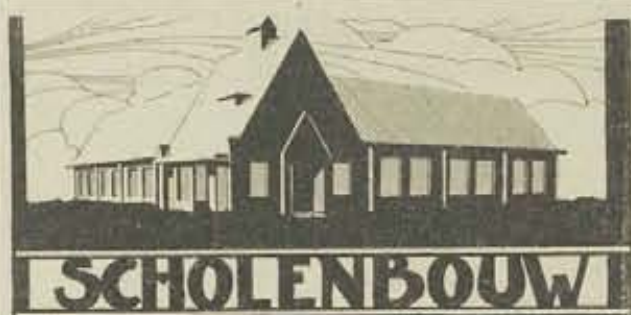
GOES.

OOSTERBAAN & LE COINTRE.

GOEDKOOPE PREEKBOEKJES!

in prima kwaliteit, 24 bladzijden, gelijnd, met stevig omslag, per 100 f 5.60, franco per post.

ELECTRISCHE DRUKKERIJ H. HEINEN, EIBERGEN.

DOOR E. J. ROTHUIZEN, ARCHITECT TE ARNHEM, H. J. KOCKX, ARCHITECT BIJ DE RIJKS-ONDERW. GEBOUWEN EN K. BRANTS, INSPECTEUR BIJ HET LAGER ONDERWIJS.

Bovenstaand werk is een onmisbaar boek voor elk SCHOOLBESTUUR, hetwelk bouwplannen heeft. Dit boek behandelt heel uitvoerig zoowel de gebouwen als de speelterrinen en het meubilair.

VRAAG PROSPECTUS BIJ UW BOEKHANDELAAR OF BIJ DE UITGEVERS OOSTERBAAN & LE COINTRE TE GOES.

ONESIFORUS-BANK

Mij. tot Geldverschaffing voor Kerk- en Schoolbouw **UTRECHT**

GEeft uit:

5 % 10-jarige Obligatiën.

Deze Obligaties vormen een

uiterst soliede geldbelegging,

daar de Bank haar gelden uitleent onder hypothecair verband aan Kerken, Scholen, Stichtingen van Barmhartigheid, enz. De Obligaties zijn na 10 jaar à pari inwisselbaar, derhalve

geen verlies door koersdaling.

Prospectus op aanvraag verkrijgbaar bij de Directie der Bank

Plompstorengracht 14—16 — UTRECHT.

ORGELS P. BLAD PIANO'S

JANSKERKHOF 11 - UTRECHT

Levering franco huis door

geheel Nederland

MANNBORG - ORGELS.

Het ideaal-fabrikaat voor huiselijk gebruik

Complete collectie van alle modellen

Vraag catalogi met prijsoverzichten aan de hoofdeuropere

FA R. VAN DEN BURG
Arnhemsestraat
AMERSFOORT

NU IS HET TIJD

om in te tekenen op

MENIGERLEI GENADE

Wekelijksche Leerredenen.

De veertiende Jaargang is thans begonnen.

Als eerste nummer van dezen jaargang verscheen:

HOOREN WAT DE GEEST ZEGT.

Leerrede over Openb. 3: 22

door Dr. B. WIELENGA.

Deze wekelijksche

Leerredenen verschijnen

elken DINSdag, kunnen

duar overal vóór den Zon-

dag bezorgd, en zijn bij-

zonder geschikt om toe te

zenden aan hen die niet

in de gelegenheid zijn des

Zondags geregeld op te

gaan naar het Bedehuis.

Als U het adres op-

geeft, wordt ondergeteeken-

de voor geregelde toezen-

ding per post.

Op aanvraag wordt

het eerste nummer gaarne

ter inzage gezonden.

Prijs per jaargang

f 8.—, (plm. 15 cent per

week!) franco thuis, be-

taalbaar per halfjaar.

Uitgave J. H. KOK te Kampen.